

úlohy ŠPV a spoluautori druhého zväzku syntetických dejín. Pre limitovanosť priestoru uvádzame aspoň názvy ich príspevkov synopticky: *Filozofia na Univerzite Komenského* — PhDr. V. Bakoš, CSc., *Filozofia kritického realizmu na Slovensku* — PhDr. T. Pichler, CSc., *Marxistická kritika ideovej koncepcie M. Hodžu* — PhDr. K. Kollár, CSc., *Marxisticko-leninské filozofické myslenie v období protifašistického a národnoslobodzovacieho zápasu v rokoch 1938—1944* — PhDr. D. Smreková, CSc.,

Záver vedeckého seminára bol venovaný vecnej a tvorivej diskusii, ktorej predmetné jadro tvorili metodologické problémy výskumu filozofického myslenia na Slovensku po roku 1948 ako predpokladu ďalšej etapy práce na druhom zväzku syntetických dejín, z ktorej vyplynul rad poznatkov a doporučení pre riešiteľský kolektív.

Ako sme už spomenuli, súčasťou vedeckého podujatia bola oponentúra čiastkovej etapy riešenia úlohy ŠPZV IX-3-4/04. V záveroch oponentskej komisie, ktorá pozitívne hodnotila predložené materiály riešiteľského tímu, ako z hľadiska problémového záberu, tak kvality spracovania, bola konštatovaná požiadavka pokračovať v dejinne filozofickom výskume i v ďalšej etape so zreteľom na vývoji filozofického myslenia na Slovensku po roku 1948.

Karol Kollár

SEMINÁR O SÚČASNÝCH NEMARXISTICKÝCH KONCEPCIÁCH ČLOVEKA

V dňoch 27.—28. X. 1987 usporiadal Ústav filozofie a sociológie SAV v Domove vedeckých pracovníkov v Smoleniciach vedecký seminár na tému *Súčasná nemarxistická koncepcia človeka* za účasti vedeckých pracovníkov zo spoločenskovedných pracovísk SAV, vedecko-pedagogických pracovníkov vysokých škôl a ústavov marxizmu-leninizmu.

Člen kor. SAV D. Kováč, DrSc. (ÚEPs SAV) v úvodnom referáte nazvanom *Projekty komplexného výskumu človeka* zameral svoju pozornosť na historické a metodologické aspekty komplexného výskumu človeka. Exkurzom do histórie autor poukázal na proces tematizácie problému človeka v rámci vedných disciplín a na následnú systematizáciu vedy zo zorného uhla komplexného výskumu. Aby mohol autor vykresliť mnohodimenzionálnosť človeka, siahol po deskriptívnej metóde modelov. Ich komparáciu upozornil na prednosti a nedostatky jednotlivých modelov a vyslovil zároveň pochybnosti voči metóde ako takej, vyplývajúcej z disproporcií medzi chápaním človeka ako mnohoúrovňovej reality a želanou komplexnosťou.

PhDr. T. Pichler, CSc. (ÚFS SAV) vystúpil s príspevkom *Nové aspekty chápania človeka v súčasnej filozofii na Západe*. Príspevok zachytáva a zhodnocuje kontúry myšlienkového pohybu súčasného nemarxistického myslenia, hľadajúceho alternatívne, nešpecifické, neinštrumentalistické formy vedenia a racionality na pozadí kritickej reflexie vzťahu človeka k „technologickému dobe“, ako aj vzťahu, ba kriticky tematizovanej hierarchie medzi vedcom — špecialistom a laikom.

PhDr. D. Smreková, CSc., (ÚFS SAV) pokračovala v programe referátom s názvom *K problému človeka v súčasnej francúzskej filozofii*. Z filozofických smerov „prosperujúcich“ vo Francúzsku nachádza autorka formuláciu problému človeka na pozadí sociálno-historickej situácie a v spôsobe jej rozvíjania z pozícií kritiky rozumu a vedy ako i skúmania človeka, vyčleneného

do oblasti mimovedeckého chápania bytia individua. Po pokusoch existencializmu a štrukturalizmu o riešenie problematiky človeka preberá iniciatívu filozofická hermeneutika reprezentovaná P. Ricoeurom, ktorá skúma sociálny život človeka na báze prepojenia fenomenologicko-existencialistickej tradície s filozofiou jazyka a štrukturalizmom.

J. Gašparíková, CSc. (ÚFS SAV) predniesla príspevok pod názvom *Antropologický rozmer filozofickej hermeneutiky*. Autorka sa vo svojom príspevku sústredila na dielo H. G. Gadamera a na antropologický rozmer jeho hermeneutiky. Pregnantnosť antropologických črt súčasnej hermeneutiky zdôrazňuje porovnávaním s existencialistickou filozofiou, reprezentovanou dielom M. Heideggera. V Gadamerovej filozofii upozorňuje najmä na nový obraz človeka, na nový vzťah hermeneutickej filozofie k vede a ku kultúre, ktorý je interpretovaný zo špecifického hľadiska hermeneutických činných dejín.

PhDr. J. Balážová, CSc. (ÚFS SAV) vystúpila s príspevkom *Problém človeka v kritickej teórii dejín*. Cieľom J. Balážovej bolo podať obraz vzniku, vývoja a súčasného stavu nemarxistickej filozofie dejín v anglickej jazykovej oblasti, tzv. „kritickej“ filozofie dejín. V centre jej výskumu sú predovšetkým epistemologické a metodologické otázky historického poznania. Profilovanie ťažiskovej problematiky tohto smeru vyplývalo z imanentného vývinu historickej vedy a filozofie dejín a súčasne prebiehalo na pozadí závažných spoločensko-historických udalostí 20. stor. Aktuálnosť kritickej analýzy „kritickej“ filozofie dejín a jej jednotlivých obsahových komponentov je podmienené tým, že reflektuje stav spoločensko-politického diania nielen v priestorovom, ale aj v globálnom historickom pláne.

PhDr. M. Oravcová, CSc. (ÚFS SAV) predniesla príspevok pod názvom *Problém komunikácie v analytickej filozofii*. V príspevku autorka zdôrazňuje závažnosť prepojenia výskumu človeka s problémami, ktorých sa ujala analytická filozofia, a to v historicko-filozofickej rovine, ako aj v rovine problémov jazyka. Dešifrovaním logického aparátu analytickej filozofie sformulovala dva problémové okruhy: chápanie významu a problém autonómie a kreativity jazykového použitia. Ich kompromisným riešením prostredníctvom pravdivostných teórií významu a komunikačno-intenčných teórií zakotvila autorka skúmania jazyka rovnako do roviny poznávania ako aj praktického konania. Na záver zaradila niekoľko poznámok týkajúcich sa prepojenia výskumu komunikácie s možnosťami komunikácie filozofov.

PhDr. M. Holubová, CSc. (ÚFS SAV) vystúpila s príspevkom *Metodologické problémy „komplexného“ výskumu človeka v súčasnej buržoáznej antropológii*. Autorka vymedzuje vo svojom referáte komparáciu filozofickej antropológie a antropologizmu, typologické znaky filozofickej antropológie schelerovského typu s dôrazom na odpor voči negácii vedy. Sledujúc proklamovanú syntézu filozofického a špeciálnovedného skúmania, nachádza autorka antropologickú filozofiu v roli „partnerky“ mnohých vedných odborov, ktoré však napriek tomu nie sú schopné jej prostredníctvom komunikovať navzájom. Namiesto ucelenej koncepcie človeka sa obmedzujú na antropologické koncipovanie špeciálnych vied, čím vlastne asimilujú s inými formami antropológie.

PhDr. L. Hábová, CSc. (ÚFS SAV) predniesla príspevok pod názvom *Človek v koncepciách americkej radikálnej teológie*. Americká radikálna teológia ako súhrn koncepcií protestantskej teológie je v podaní autorky v iluzórnom opozičnom postavení k iným teológiám v ich chápaní existencie

boha a postavení človeka. Tradičnú formu podmienenosti človeka voči bohu nahrádza protestantská ideológia latentnou formou závislosti, a to zmenou jej predmetu a spôsobu. Po rezignácii na transcendentného boha, resp. po jeho smrti, sa predmetom stáva transcendentný Kristus a spôsob sa transformuje do kresťanského etického ideálu.

PhDr. D. Geisbacherová, CSc. (ÚVA SAV) vystúpila na záver s príspevkom *Ideové zdroje súčasného katolicizmu*. Autorka v ňom venovala pozornosť vzájomnému vzťahu buržoáznej filozofie a teológie v súčasnom období modernizácie náboženskej ideológie, s osobitným zreteľom na antropologickú koncepciu Karola Wojtyły, súčasného pápeža Jána Pavla II, ktorého teologická koncepcia obsahuje filozofické a metodologické iniciatívy, charakteristické pre súčasné teologické myslenie a cirkevnú ideológiu a ústiace do francúzskeho katolíckeho personalizmu Marcelloho a Jaspersovho existencializmu, ako aj do filozofickej antropológie M. Schelera.

Andrea Šuttová

VEDECKÁ KONFERENCIA O BURŽOÁZNEJ FILOZOFII VEDY

Dňa 5. novembra 1987 sa v Bratislave uskutočnila vedecká konferencia *Tendencie vo vývine buržoáznych filozofických koncepcií vedy* za účasti marxisticko-leninských filozofov z NDR. Konferencia predstavovala etapu riešenia čiastkovej úlohy ŠPZV IX-3-7/04 *Kritika súčasných buržoáznych koncepcií vedy*. Keďže úplné znenie prednesených materiálov bude uverejnené v zborníku UK *Philosophica* a zásadné materiály v časopise *Filozofia*, obmedzíme sa len na stručnú charakteristiku jednotlivých príspevkov.

Téma, ktorej bola konferencia venovaná, tvorí ťažisko spolupráce Katedry marxisticko-leninskej filozofie FFUK a Sekcie marxisticko-leninskej filozofie Univerzity Martina Luthera v Halle-Wittenbergu, ktorá sa už rozvíja viac ako dve desaťročia.

Organizácia konferencie bola zverená Oddeleniu kritiky buržoáznej filozofie a Sekcii dejín filozofie Katedry marxisticko-leninskej filozofie FFUK, ktoré sa v intenciách celkového zamerania katedry orientujú na vedeckú spoluprácu aj s ďalšími filozofickými pracoviskami v socialistických krajinách, najmä s katedrami filozofie na Moskovskej, Tbiliskej a Kyjevskej štátnej univerzite, a ideologickými a špeciálnovednými pracoviskami v ČSSR (za všetky uveďme ÚML ÚV KSS, ÚFS ČSAV a SAV, Bázové laboratórium pre umelú inteligenciu na Ústave technickej kybernetiky SAV v Bratislave).

Hlavný referát *Povaha synkretizácie a integrácie súčasnej filozofickej reflexie vedy* (FRV) predniesol doc. Jozef P i a č e k (KMLF FFUK). Zdôraznil, že úlohou filozofie je dnes harmonizovať špeciálnovedné formy sebareflexie explikovaním rodiacej sa alebo imanentnej filozofickosti a vytváraním formálnologicky neprotirečivej teórie perspektívneho vývinu vedeckého poznania. Ide tu o integratívny typ filozofickej reflexie vedy, pretože filozofia tu nielen integruje, ale sama je integrovaná. Integratívne tendencie v súčasnej buržoáznej filozofickej reflexii vedy musia ostať na polceste v dôsledku pokusov syntetizovať iracionalistické a teologické formy reflexie vedy so špeciálnovednými. Nemožno hovoriť o kríze filozofickosti reflexie vedy vôbec, ale len o kríze predintegratívneho typu filozofickosti.